

Bibliografie

1. LASCU, G., *Imagologia literară comparată. Câteva repere teoretice și metodologice*, în *Echinox jurnal* din 3.07.2012
2. OIȘTEANU, A. *Imaginea evreului în cultura română*. București: Humanitas, 2001, 472 p. ISBN: 973-50-0702-9.
3. POPA, V.I., *Take, Ianke și Cadâr*, București: Editura Hoffman, 2018, 124 pag, ISBN 9786064600073
4. ENCICĂ, V., *Take, Ianke și Cadâr: identități în oglindă*, Brăila: Editura Sfântul Ierarh Nicolae, 252 pag, ISBN 978-606-577-325-7.

Webografie

5. ANGHELINA, Cristina: „Povești de altădată. Take, Ianke și Cadâr”, în *Agenda Liternet*, mai 2007, pe www.agendaliternet.ro, 08 aprilie 2010, 21:20;
6. CHERIM, Șeila: *Sistemul antroponimic al turcilor și al tătarilor din Dobrogea*, 2008, Constanța, pe www.univ-ovidius.ro, 2 mai 2010, 22:38;
7. GARONFIL, Antonia: „Moartea unui artist. Cronica unei pierderi”, pe www.ecultural.ro, 22 aprilie, 2010, 20:34;
8. MUNTEANU, Radu Ilarion: „Take, Ianke și Cadâr: Cronici”, în *Agenda Liternet*, octombrie 2002, pe www.agendaliternet.ro, 22 aprilie 2010, 21:51.

CZU: 37.025+398.8

TRĂSĂTURI ESTETICE ALE FOLCLORULUI MUZICAL ÎN DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII ELEVILOR: REACTUALIZAREA PROBLEMEI

Vieru Nicolai
UPSC „Ion Creangă”
(România)

ORCID: 0009-0004-4252-9145

Gagim Ion
UPSC „Ion Creangă”, Republica Moldova

Adnotare

Necesitatea cunoașterii valorilor muzicale ale folclorului românesc și dezvoltarea personalității elevilor prin muzica populară, devine în societatea contemporană un subiect de actualitate, în condițiile în care elevii din zilele noastre se îndepărtează tot mai mult de cultura tradițională românească și împrumută din valorile altor popoare. Această promovare a valorilor naționale este necesară în condițiile în care tendințele muzicale externe devin tot mai mult în atenția interesului pentru generația actuală de elevi.

Cuvinte cheie: folclor, estetica muzicală, sensibilitate, valori.

Annotation

The need to know the musical values of Romanian folklore and the development of the students personality through popular music, is becoming a topical topic in contemporary society, given that nowadays students are increasingly moving away from traditional Romanian culture and borrowing from traditional Romanian culture and borrowing from the values of other peoples. This promotion of national values is necessary in the condition where foreign musical trends are increasingly becoming the focus of interest for the current generation of students.

Keywords: folklore, musical aesthetics, sensitivity, values.

1. Dimensiunea estetică-contemporană indispensabilă a inteligenței multiple a elevului

Încă din cele mai vechi timpuri, folclorul muzical a servit ca sursă de inspirație pentru marii muzicieni și compozitori, astfel încât putem spune că prezența muzicii tradiționale a poporului nostru a stat la baza dezvoltării muzicalității românești. În zilele noastre ne propunem o apropiere a tinerilor față de cultura tradițională românească, iar folclorul muzical poate fi considerat ca bun educativ. Considerată componentă de bază a educației, cultura tradițională românească întrunește calități estetice-educative de care elevul are nevoie în conturarea și definitivarea personalității sale. Prin estetica muzicalității tradiționale societatea contemporană poate să beneficieze de un sistem de valori naționale, generate de concepte și idei artistice pe care poporul român le-a consacrat în decursul trecutului istoric. În sistemul actual de învățământ, pentru atingerea finalităților educaționale, folclorul muzical poate reprezenta un obiectiv principal în dezvoltarea personalității elevilor și definitivarea procesului instructiv-educativ, în cadrul sistemului de învățământ. Din acest punct de vedere, folclorul muzical poate constitui tezaurul național și constituie elementul definitoriu în formarea și dezvoltarea personalității elevilor sub aspect cultural. Educația estetică înseamnă educația pentru artă, frumos, cultură și reprezintă un prilej prin care elevul poate să devină sensibil față de valorile tradiționale și de trecutul istoric. Privind din perspectivă pedagogică, educația estetică este o componentă a sistemului educațional și îndeplinește funcții educative multiple. În această direcție elevii devin principalii beneficiari în formarea personalității și conturarea trăsăturilor care definesc componenta personalității umane. Prin educația estetică elevul își dezvoltă gustul pentru artă și înțelegerea frumosului din artă, iar mai târziu poate să coreleze aceste valori cu situații din viața cotidiană sau din diferite domenii de activitate pe care le va desfășura. Efectul pozitiv al educației estetice încadrează elevul pe o poziție socială superioară din punct de vedere cultural și îl ajută în alegerea statutului profesional. Totodată educația estetică dezvoltă elevului capacitatea intelectuală și întreaga activitate cerebrală umană sub aspect afectiv, rațional, cognitiv. În conturarea personalității elevului prin educația estetică, un plus de valoare îl are înțelegerea frumosului din diferite domenii de activitate. Progresul educativ duce la progresul relațiilor interumane și la dezvoltarea vieții sociale, iar educația estetică în viața omului vine să sensibilizeze comportamentul uman, să îl modeleze și disciplineze în înțelegerea trăirilor umane. Prin dezvoltarea gustului pentru educația estetică se formează un set de valori și atitudini comportamentale pozitive față de creația artistică tradițională. În sistemul actual de învățământ, educația estetică nu trebuie să se producă doar la nivelul disciplinelor artistice. Ea trebuie să cuprindă o „paletă” mai largă, în care să se regăsească toate disciplinele de învățământ. Prin această abordare reușim sensibilizarea elevului, însușirea trăsăturilor estetice din disciplinele de studiu și acționarea activității cerebrale, în special afectivitatea. Empatizarea față de mediul social va fi în cele din urmă inevitabilă. În contextul neajunsurilor societății, generate de crizele conflictelor contemporane, a pandemiei și ale confruntărilor de ordin social care se produc la scară mondială, trebuie să menționăm faptul că educația omului reprezintă elementul principal al dezvoltării umane și rezolvarea pe cale amiabilă a problemelor sociale.

Dezvoltarea personalității umane și educarea omului prin sistemul educațional și înțelegerea aspectului estetic din viața omului constituie o necesitate contemporană pentru evitarea situațiilor nedorite și rezolvarea disensiunilor cu care societatea se confruntă. Educația estetică are un rol important în definitivarea procesului instructiv educativ, deoarece sensibilizează elevul și îl pregătește pentru gestionarea unor situații neprevăzute, din punct de vedere afectiv. Prin procesele psihice și exersarea gândirii, imaginației, memoriei, se realizează o trezire a interesului copilului pentru artă și educația estetică.

Elevul capătă un loc principal în contextul istoric actual, în domeniul de actualitate al muzicalității estetice. Elevul reprezintă un promotor al fenomenului educațional, din perspectiva dezvoltării sentimentului muzical național și cultivării valorilor tradiționale prin sensibilizarea față de estetica muzicală. Prin folclorul muzical și discursul muzical folcloric dezvoltăm la elevi sensibilitatea emoțională față de valorile spiritualității neamului românesc. Sensibilizăm elevul față de trecutul istoric și totodată cultivăm dragostea pentru folclor și construim o personalitate solidă.

2. Procesele psihice și contribuția lor la stimularea interesului pentru spiritul folclorului muzical

2.1. Procesele senzoriale. Sub multiplele sale aspecte, sociale și psihofiziologice, folclorul muzical se află în stânsă colaborare cu psihologia, filosofia, pedagogia. Sub aspect psihologic menționăm faptul că stimularea educației estetice față de folclorul muzical și posibilitățile de dezvoltare a **senzațiilor și percepțiilor** muzicale la elevi se pot produce la nivel senzorial, prin acționarea constantă a unor stimuli edificatori. Pentru a sensibiliza elevul față de aspectul estetic al muzicalității tradiționale sau față de alt obiect de artă, înțelegem că această acțiune nu se poate produce constant de la o zi la alta, ci ea este modificată în funcție de diferite situații, de diferiți stimuli cu grad de intensitate diferit. Educarea elevilor prin folclor și învățarea elementelor de limbaj muzical care caracterizează creația populară românească, reprezintă pe lângă necesitatea actuală de cunoaștere și înțelegere a idealului național, în pofida vicisitudinilor vremii, o modalitate de a dezvolta, de a păstra și valorifica creația populară la cote înalte. Prin această accesare a componentei valorice naționale, reușim conturarea personalității umane și asigurăm folclorului muzical o dezvoltare durabilă în timp și spațiu, perpetuând valorile naționale și peste veacuri.

2.2. Procesele cognitive. Gândirea. Gândirea sau cugetarea actului artistic este însușirea creierului uman de a realiza o reflectare generalizată asupra realității, care presupune operaționalizarea informațiilor procesate de creierul uman. Spiritualitatea românească ține de totalitatea valorilor culturale artistice sau de orice altă valoare de altă natură care reflectă creația poporului. Gândirea deține rolul important în reflectarea frumosului din artă sau din alte domenii de activitate, cu rol constructiv în devenirea și formarea personalității umane. Dacă ne referim la gândire și rolul acesteia în formarea gustului estetic pentru folclorul muzical, educația începe din momentul în care ideile estetice ajung să depășească sfera gândirii și se comportă la nivel spiritual în rândul elevilor, fie că ne referim la obiectele artistice sau la cele dedicate formării personalității elevului sau la oricare altă activitate umană. Cert este faptul că gândirea și limbajul muzical reprezintă o formă de activitate care implică reflectarea generalizată a unor obiecte și fenomene din viața omului, în care sunt redate momente specifice din trecutul acestuia.

Memoria. Prin procesul psihic de memorizare a obiectelor de artă sau a fenomenelor din jur sunt activate și reactualizate realități ale mediului înconjurător, petrecute într-un anumit moment din viața omului. Dacă ne raportăm la domeniul artistic, orice interpretare cu succes a actului artistic nu poate fi realizată fără memorie (memorarea textelor unui cântec, memorarea partiturilor, melodiilor, etc.). În cazul în care procesul psihic de memorare se produce deficitar și artistul nu reușește redarea conținutului, depinzând de text, cum în multe cazuri se întâmplă, el niciodată nu o să reușească să dezvolte un act artistic de bună calitate și înaltă ținută profesională.

Concluzie generală. Muzica ne vorbește mai mult, despre aspectul estetic al muzicalității tradiționale, în funcție de cât efort și dăruire interioară îi punem la dispoziție. Noi percepem muzica cu imaginea poetică, sensibilă și artistică, însă partea tehnică trebuie să aibă un sens

bine definit și să respecte criteriile tehnice de realizare a muzicii. În practica instructiv-educativă, profesorul abordează diferite metode didactice prin care dezvoltă gustul estetic la elevi față de valorile culturale artistice tradiționale ale folclorului muzical.

Bibliografie

1. DRĂGHICECU D., *Din psihologia poporului român*, București, Editura Historia, 2006, ISBN: 9738792364.
2. GAGIM I., *Dimensiunea psihologică a muzicii*, Iași, Editura Timpul, 2003 p 121-132. ISBN: 973-612-049-X.
3. GAGIM I., *Știința și arta educației muzicale*, ediția a treia, Editura Arc, 2007, pag 90-96, p.103-121 ISBN: 978 9975-61-423-8.
4. GAGIM I., *Educația Paradigma iubirii sau arta de a trăi*, Bălți, Prelegeri publice, Tipografia Indigou Color, 2023, ISBN 978-9975-3596-0-3.
5. OPREA G., AGAPIE L., *Folclor muzical românesc*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1983, p.7-16.
6. SULIȚEANU G., *Psihologia folclorului muzical*, București, Editura Academiei, 1980, pag 17 - 22.
7. VĂIDEANU G., *Cultura estetică școlară*, București, E.D.P., 1967. p.36; 163-177; 179
8. VIANU T., *Gândirea estetică*, București, Editura Minerva, 1986, p.105.
9. ZOICAȘ TOMA L., *Pedagogia muzicii și valorile folclorului*, București, Editura Muzicală, 1987.